

MAQSADIMIZ - YOSHLARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASH

Qashqadaryo viloyati Ko‘kdala tumani MMTB 75-umumiy o‘rta ta‘lim maktabi direktorining VRYTBDO‘ (Vatanparvarlik ruhida Yoshlarni tayyorlash bo‘yicha o‘rinbosari), HCHT rahbari, rezefdagi serjant

Boboqulov Parda Axmedovich

Annotatsiya: *Vatanparvarlik deganda, insonning o‘z ona yurtini qadrlab shu ona yurt uchun, uning qanday sohasi bo‘lmasin o‘z kuchi va g‘ayratini ayamasdan sarflashidir. Ushbu maqolada mamlakatimizda yosh avlodni Vatanga muhabbat ruhida tarbiyalash, yoshlarda vatanparvarlik hissini shakllantirishga oid tushunchalar, qarashlar haqida so‘z boradi.*

Kalit so‘zlar: *yoshlar, vatanparvarlik, ruh, ta‘lim, tarbiya, faoliyat, siyosat, xalq, millat, tarix, vatan, erk, mustaqillik, tuyg‘u, g‘oya.*

Mamlakatimiz mustaqillikka erishgandan so‘ng ma‘naviy-ma‘rifiy ishlarga davlatimiz siyosatining muhim ustivor masalalaridan biri sifatida qarala boshladi. Yurtimizda mustaqillik shamollari esa boshlagan davrdanoq, kishilar ongi, dunyoqarashi, tafakkuri, maqsad va intilishlarida, bir so‘z bilan aytganda ma‘naviy mafkuraviy olamida, ruhiy tabiati va hatto qiyofasida ulkan o‘zgarishlar paydo bo‘la boshladi. Chunki, mustaqillik erkinlik, milliylik, vatanparvarlik darvozalarini ochib, insonlarni ezgulik sari boshladi.

Vatanparvarlik deganda yurtga muhabbat va sadoqat, yurt uchun xizmat qilish, bu yo‘lda butun umr va salohiyatingizni, kerak bo‘lsa, joningizni fido qilish demakdir.

Vatanparvarlik barcha xalqlar, millatlar va elatlarga xos umuminsoniy tuyg‘ular va ma‘naviy qadriyatlardan biri bo‘lib, asrlar osha sayqallanib kelgan. Tarixiy nuqtai nazardan, vatanparvarlik – odamlarning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti jarayonida o‘z Vatani taqdiri, xalqlarning o‘zi yashayotgan hududning yaxlitligi va mustaqilligi uchun kurashi bilan bog‘liq bo‘lgan tuyg‘ular majmui. Vatanning o‘tmishi va buguni bilan faxrlanish, uning kelajagi haqida qayg‘urish va qayg‘urish, manfaatlarini himoya qilish.

Milliy Vatanparvarlik haqida so‘z borganda, bu o‘zbek xalqining qoniga singib ketgan iymon, insof, mehr-muhabbat, oqibat, shavqat, or-nomus, ona yurtiga, o‘z eliga sadoqat ahloqiy ma‘naviy qadriyatlar, g‘oyalar, qarashlar yig‘indisi tushuniladi.

Ta‘lim muassasalarida ham Vatanparvarlik tuyg‘usini shakllantirish, tarbiyalash ta‘limining asosiy mazmunini tashkil etmoqda. Vatanparvarlik his-tuyg‘ularini shakllantirishda O‘zbekistonning davlat ramzlari bayroq, gerb, madhiya, o‘zbek tili, Konstitutsiya va boshqa shu millatga, shu zaminga xos, mos bo‘lgan tuyg‘ular, fazilatlar o‘tkazilayotgan madaniy-ma‘rifiy faoliyatda o‘z aksini topmoqda.

Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalasi davlat darajasidagi masalalardan bo‘lganligi bois, bunday maqsadlarga aniq rejalashtirilgan yo‘l xaritalarida belgilangan vazifalardan iborat ishlarni hayotga tatbiq etish orqali amalga oshirish maqsadga muvofiqdir.

Vatanparvarlik mavzusida juda ko‘p olim-u ulamolarimizning ijod namunalariyu, bu haqdagi fikrlari bizgacha yetib kelgan. Amir Temur, Alisher Navoiy, Muhammad Zaxiriddin Bobur, Mirzo Ulug‘bek va boshqa ajdodlarimizning ijod namunalari hozirgi kungacha, ya‘ni bizning zamonamizda ham o‘ziga xos o‘rin egallagan bo‘lib, yoshlar tarbiyasida ibrat, namuna sifatida qo‘llanib kelinmoqda.

Vatan tushunchasini har kim har xil ma‘noda, o‘zining tushunish darajasida talqin qiladi. Bu - insonning tug‘ilgan, kindik qoni to‘kilgan joydir, bolalik, yoshlik davri o‘tadigan, ta‘lim-tarbiya topadigan, safar qilsa, mudom qo‘msaydigan joydir. Vatanni sevish, uning ravnaqi yo‘lida xizmat qilish, uni yomon ko‘zdan, qora kuchlardan himoya qilish, uning sha‘nini himoya qilish - bularning barchasi siz-u bizning oldimizda turgan mas‘uliyatli vazifalardandir. Vatan tushunchasini, uni sevish, ardoqlash, himoya qilish tuyg‘usi nafaqat insonda, balki hayvonot olamida ham kuzatish mumkin. Baliq suvga, hayvon o‘zining iniga, hasharot uyasiga intiladi. O‘sha tafakkur qilmaydigan jonzotlar ham, hasharotlar ham o‘zining uyini taniydi, uni quradi, unda jufti bilan yashab, naslini davom ettiradi, zarur paytda uni himoya qiladi. Shunday ekan, aqlu zakovat, tafakkur ato etilgan, borliqdagi mavjudotlarning gultoji bo‘lgan insonda esa bu tuyg‘u yuksak darajada rivojlangan bo‘lishi lozim.

Shiddat bilan rivojlanib borayotgan davrda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ishlar ko‘lami kundan-kunga kengayib bormoqda. Davlatimiz rahbarining sayi-harakatlari, tashkbbuslari bilan yurtimiz hayotida misli ko‘rilmagan darajadagi taraqqiyotning pog‘onalari ko‘rib guvohi bo‘lib turibmiz. Insonlarning tinch hotirjam yashashi, ularning manfaatlarini himoya qilish, yurtimizni jahon arenasiga chiqarish, obro‘yini ko‘tarish, Prezidentimizning ta‘birlari bilan aytganda, -xalqni rozi qilish» yo‘lida qilinayotgan barcha ishlar, islohotlar jamiyatimiz taraqqiyotida muhim strategik masala sifatida qaralmoqda.

O‘zbekistonni yanada rivojlantirishning Harakatlar Strategiyasida belgilangan beshta ustivor yo‘nalishlari mazmunida ham shu yurtda yashayotgan xalqimizning moddiy va ma‘naviy ehtiyojlarini qondirish, ularning farovon turmush tarzini yaxshilash, yurtimizning jahon hamjamiyati oldida nufuzi, obro‘yini oshirish va boshqa masalalar turibdi. Bunday ulug‘ ishlarni amalga oshirishda vatanparvarlik tuyg‘usi kuchli insonlarning fidoiyligi muhim ahamiyat kasb etadi.

“Vatan” - arabcha so‘zdan olingan bo‘lib, - «Ona yurt» degan ma‘noni anglatadi. Vatan insonning kindik qoni to‘kilgan, avlod va ajdodlari tug‘ilgan joyi, ijtimoiy muhiti va inson, uning hayoti va ma‘naviy tushunchalarni anglatadi. -Vatanparvarlik - deganda Vatanga sadoqat, unga xizmat qilish, yurt tinchligini asrash, Vatan ravnaqi uchun faol bo‘lishga undaydigan ma‘naviy - axloqiy fazilatlar tushuniladi.

Vatanparvarlik - ota-bobolarimizdan meros qolgan zaminni sevish, yurtning o‘tmishi va kelajagi, xalq urfodatlarini, kuy-qo‘shiqlarini, qadriyatlarini asrash va rivojlantirish demakdir».

Yoshlar tarbiyasi masalasi davlatimiz siyosatining hozirgi kunda eng muhim strategik vazifalaridandir. Yoshlar tarbiyasi tarbiyalash va ularning shaxsini har tomonlama kamol toptirish barcha umumta‘lim maktablari zimmasiga yuklatilgan. Bu vazifalar o‘quvchilarda barcha qobiliyatni o‘sishiga, ijodiy intilishni vujudga keltirishga asosiy omil bo‘lib hisoblanadi. Ilg‘or g‘oyalarni davrimizda ro‘y berayotgan o‘zgarishlarni, shuningdek, tarixiy mavzularni zamonaviy ruhda tushuntirish o‘g‘il va qizlarda g‘oyaviy e‘tiqodni ma‘naviy dunyoqarashni tarbiyalash uchun boy manba bo‘lib hisoblanadi. Shundagina yosh avlod ruhiga his-hayajonli ta‘sir ko‘rsatadigan ularda mardlik, jasurlikni, tashabbuskorlikni tarbiyalaydigan mustahkam milliy tarbiya tizimi tarkib topadi.

Vatanparvarlik tushunchasi ko‘pincha harbiy faoliyatga nisbatan ishlatiladi. Bir jihatdan olib qaralganda, bu to‘g‘ri. Ammo, biz bu tuyg‘uni faqat harbiylarga nisbatan ishlatsak, biz vatanparvarlikning tor ma‘noda qo‘llagan bo‘lamiz. Vatanparvarlikni barcha faoliyat doirasida ko‘rish maqsadga muvofiqdir.

Vatan tushunchasi keng va tor ma‘nolarda qo‘llash mumkin. Keng ma‘nodagi tushunchasi: Vatan - bir xalq vakillari jamuljam yashab turgan, ularning ajdodlari azal azaldan iqtiqomat qilgan hudud nazarda tutilsa, tor ma‘nodagisi esa kishi tug‘ulib o‘sgan uy, mahalla, qishloq nazarda tutiladi. O‘zbeklarda falonchi vatanli bo‘ldi deyilganda o‘sha odam uy-joyli, boshpanali bo‘ldi degan ma‘no ham shu nuqtai nazardan aytilgan bo‘lsa kerak.

Vatanparvarlik tuyg‘usi xalqning o‘z tarixini chuqur bilishi va undan g‘ururlanishida, buyuk ajdodlar tomonidan yaratilgan moddiy va ma‘naviy merosni ko‘z qorachig‘idek asrab, kelgusi avlodlarga yetkazishda, ajdodlar urf-odat, rasm rusum va udumlarni, meroslarni o‘rganib, uning qadriyatiga aylangan qismini davom ettirishda, ayniqsa, davlatimiz kelajagi, istiqlolining barqarorligi, kelajagining buyukligini chin dildan his etish, shunday kelajakni barpo etishga astoydil ko‘maklashish kabi yuzlab fazilatlarda o‘z aksini topadi. Zero, barcha zamonlarda har qanday millatning taqdiri uning kelajagi bo‘lgan yoshlar tarbiyasi bilan belgilanadi.

FOYDALANAYOTGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliy janob xalqimiz bilan birga quramiz. - Toshkent: "O‘zbekiston", 2017.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi 2017 yil 7 fevral, PF- 4947-son farmoni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 5 iyundagi “Yoshlarga oid davlat siyosati” to‘g‘risidagi Farmoni. O‘zbekiston Respublikasining 2016 yil 14 sentyabrdagi “Yoshlarga oid davlat siyosati” to‘g‘risida»gi Qonun (O‘RQ-406-son).
4. I40-COH 23.02.2018. Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida. <https://lex.uz/docs/-3571158>
5. Markaziy Osiyo mutafakkirlari talim-tarbiya va inson kamoloti haqida. "Moziydan sado", I (25) 2005 yil.
6. Hasanov H.R. "Vatanga sadoqat hissini shakllantirishda fanlararo aloqadorlikni pedagogik asoslari" Monografiya. Buxoro: " Durdona", 2021.
7. Sayfullayev B., Rustamov V. (2016). Madaniy tadbirlarni tashkil etish mahorati.